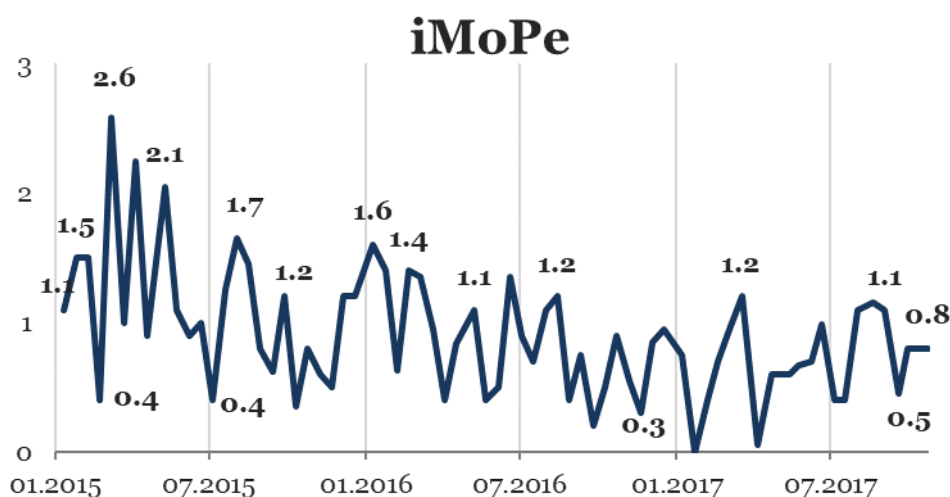

iMoRe №70. Пенсійна реформа не змогла зрушити середню швидкість реформ в країні

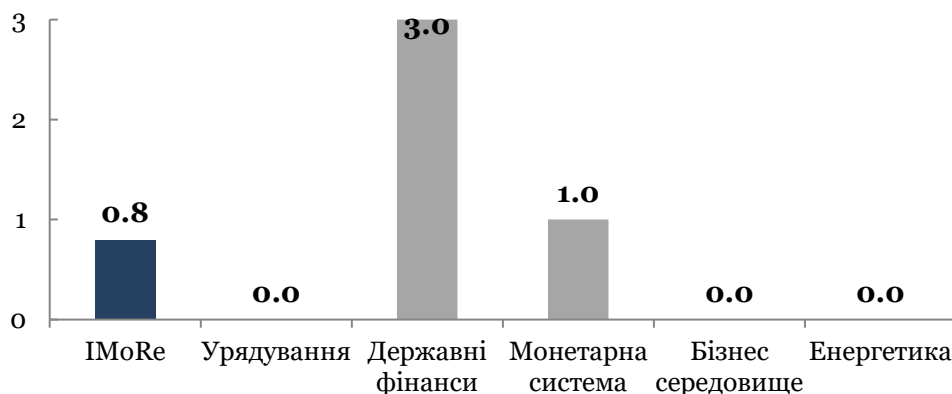
Індекс моніторингу реформ (iMoRe) склав +0.8 бала з можливих від -5.0 до +5.0 за період з 2 по 15 жовтня 2017 року (у попередньому раунді індекс також дорівнював +0.8). У цьому періоді певні позитивні зрушення відбулись у законодавстві, що стосується державних фінансів та монетарної системи. Зокрема, був прийнятий важливий закон, що запустив пенсійну реформу. Але значення iMoRe залишилось невисоким, бо реформаторських законодавчих змін, що впливають на урядування, бізнес середовище та енергетику, не було.

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ

iMoRe може приймати значення від -5 до +5, значення вище за +2 розглядається як прийнятний темп реформ

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання

Головна подія випуску

1. Закон про зміни у пенсійній системі, +3.0 бала

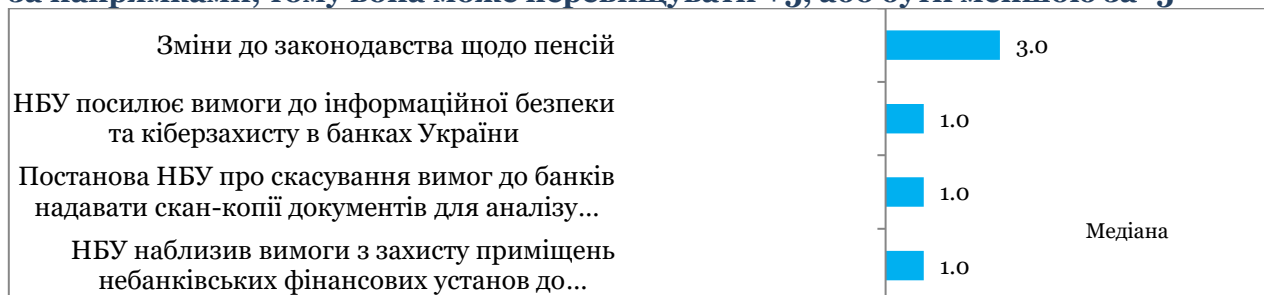
Пенсійна система України потребувала змін, оскільки була несправедливою та нежиттєздатною у довгостроковій перспективі. . Останніми роками трансфери державного бюджету до Пенсійного фонду складала 5-6% ВВП. При цьому, на 1 пенсіонера припадає лише 1 працівник, який регулярно сплачує внески до Пенсійного фонду. Значною мірою, це пов'язане з нелегальною зайнятістю - [за даними](#) Міністерства соціальної політики, лише за 75% зайнятого населення роботодавці сплачують внески, а 25% - працюють у тіньовій економіці.

Існуюча пенсійна система була вкрай несправедливою, 68% пенсіонерів отримувало мінімальну пенсію. Розмір пенсій фактично не залежав від тривалості стажу роботи та заробітку, з якого особа сплачувала страхові внески. Пенсія залежала від року виходу особи на пенсію. До того ж, існувало близько 20 категорій «спеціальних» пенсій (держслужбовцям, науковцям, прокурорам, суддям, депутатам тощо). Для них розмір пенсій розраховувався за іншими правилами і був вищий за середній.

Законом [№ 2148-VIII](#) внесено зміни у пенсійне законодавство, якими змінено систему нарахування пенсій. Найважливіше - запроваджено нові правила виходу на пенсію залежно від трудового стажу, які є однаковими для усіх, за винятком невеликої кількості шкідливих професій. Крім того, змінено коефіцієнти у формулі нарахування пенсій, які скорочують рівень заміщення (частка доходу протягом трудової діяльності, на рівні якого людина буде отримувати пенсію), скасовано спеціальні пенсії для майбутніх пенсіонерів, здійснено, так зване, «осучаснення пенсій» тощо. Також Закон зобов'язує Кабмін вжити заходів для запровадження другого рівня пенсійної системи (обов'язкового накопичувального) з 2019 року.

В урядовій версії закону фонд мав стати бездефіцитним [до 2024 року](#). Проте, після змін, зроблений у парламенті, прогнозні показники дефіциту [можуть змінитися](#).

Графік 3. Події, що визначали значення індексу, оцінка події є сумою її оцінок за напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5

Коментар експерта

“Ухвалення пенсійної реформи було однією з умов Програми МВФ. В цілому, ухвалений закон відповідає вимогам МВФ, хоча потрібно ще почекати точку зору місії. Законопроект відновлює мотивацію працівників отримувати “білу” заробітну плату та сплачувати

внески до Пенсійного фонду, збільшивши вимоги до страхового стажу. В стаж надалі входять лише періоди, в які особи сплачували внески до Пенсійного фонду, що відповідає принципам фінансування. Пенсійний вік для осіб, які мають необхідний стаж не було підвищено. Водночас особи без необхідного стажу виходитимуть на пенсію пізніше.

Завдяки закону пенсіонери, що вийшли на пенсію давніше тепер отримують підвищення пенсій, оскільки через відсутність індексації пенсії протягом останніх років існував великий розрив між давнішими і новішими пенсіонерами із однаковим страховим стажем. Щоб уникнути такої ситуації в майбутньому та захистити пенсіонерів від суттєвого зниження купівельної спроможності (що мало місце у 2014-2015 рр.) уряд передбачив індексацію пенсій на 50% інфляції та 50% темпів приросту середньої заробітної плати.“

Олександра Бетлій, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

Коментар реформатора

“Відповідно до схваленого Закону з 1 жовтня 2017 року перераховані та осучаснені всі раніше призначені пенсії за єдиними правилами обрахунку пенсії. Всі перерахунки пенсій зроблені автоматизовано, за матеріалами пенсійних справ, без звернень пенсіонерів. Із загальної кількості пенсіонерів 11,7 млн осіб розмір пенсії підвищено 10,5 млн осіб (90% від загальної чисельності пенсіонерів). Середній розмір пенсії після перерахунку зростає на 559,78 грн., з 1886,78грн. до 2 446,56 грн

Скасування обмеження виплати пенсії для пенсіонерів, які працюють. Пенсіонер, який заробив собі пенсію, з 1 жовтня 2017 отримує її в повному обсязі, без зменшення на 15% продовжуючи працювати.

Запровадження постійної, щорічної індексації (перерахунку) пенсій. Щорічна (опосередкована) індексація пенсій з 2021 року відбуватиметься шляхом збільшення (перерахунку) середньої зарплати, з якої обчислено пенсію, на 50% зростання середньої зарплати за 3 попередні роки та на 50% зростання індексу споживчих цін за попередній рік.

Це забезпечить щорічний перерахунок пенсій для “старих” пенсіонерів і не буде залежати від рішень політиків про підвищення пенсій.

Починаючи з 2018 року посилюється роль страхового стажу для визначення права на пенсію. Ми не підвищуємо пенсійний вік, а залишаємо право для тих, хто сумлінно працював і набув необхідного страхового стажу вийти на пенсію при досягненні 60 років. При цьому посилюються страхові основи системи, встановлюються більші вимоги щодо страхового стажу і закріплюється можливість з січня 2018 року виходити на пенсію тим, хто відпрацював та сплачував внески 25 і більше років.

Позбавлення солідарної пенсійної системи від невластивих видатків. Для зменшення, а в перспективі ліквідації дефіциту коштів Пенсійного фонду, всі невластиві видатки системи передаються до державного бюджету. Ми створюємо страхову пенсійну систему.

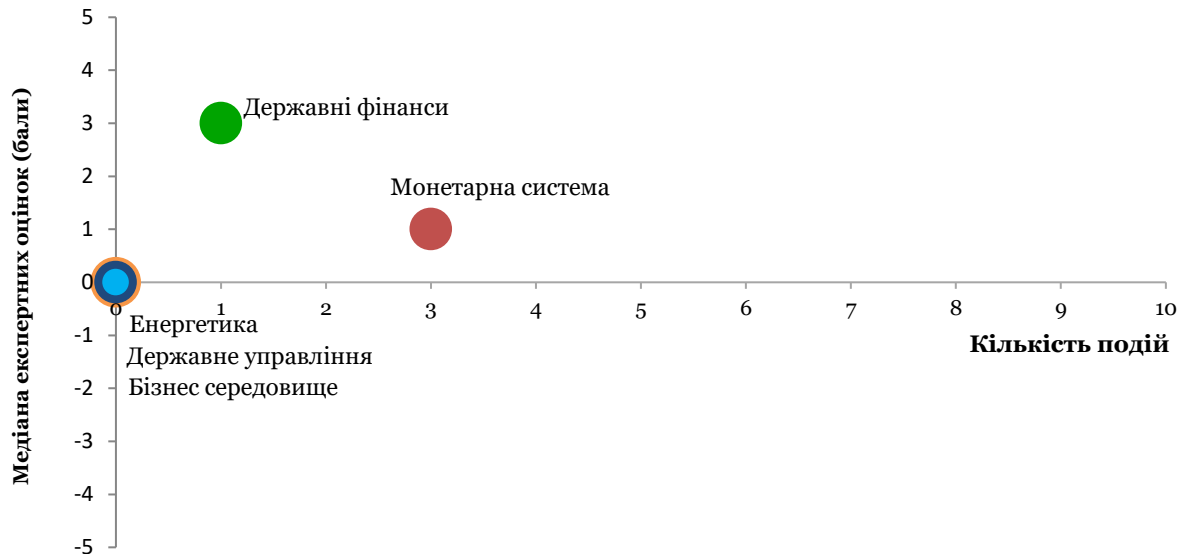
І основне. Підвищення пенсій, яке ми здійснюємо з жовтня 2017 року, не носить інфляційний характер і не може призвести до підвищення цін.

Прийнята у жовтні 2017 року пенсійна реформа є лише першим кроком на шляху соціальної справедливості, фінансової збалансованості та стійкості пенсійної системи.

Адже Україна потребує розвитку ринку праці, зменшення тіньової зайнятості і корупції, зростання мотивації трудового потенціалу до участі у соціальному в тому числі і пенсійному страхуванні.”

Володимир Рева, Міністр соціальної політики

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками

Державне управління	0.0
Державні фінанси	+3.0
Зміни до законодавства щодо пенсій	+3.0
Монетарна система	+1.0
Постанова НБУ про скасування вимог до банків надавати скан-копії документів для аналізу фінансових операцій	+1.0
НБУ наблизив вимоги з захисту приміщень небанківських фінансових установ до аналогічних вимог, що діють до банків	+1.0
НБУ посилює вимоги до інформаційної безпеки та кіберзахисту в банках України	+1.0
Бізнес середовище	0.0
Енергетика	0.0

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (iMoRe) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси

3. *Монетарна система*
4. *Бізнес середовище*
5. *Енергетика*

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.org. [VoxUkraine](http://VoxUkraine.org) - це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.